

Tervise- ja tööministri 23. juuli 2014. a määruse nr 49 „Laevapere liikme toidunormid ja toitlustamise kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on eelkõige tingitud asjaolust, et 2022. a võeti vastu Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni meretöö konventsiooni (edaspidi *meretöö konventsioon*) koodeksi muudatused. Eesti on ratifitseerinud meretöö konventsiooni 23.02.2016 (RT II, 08.03.2016, 3). Meretöö konventsiooni koodeksi 2022. a muudatused võttis Riigikogu vastu 17.12.2025 eraldi seadusega (Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni meretöö konventsiooni koodeksi 2022. aasta muudatuste heakskiitmise seadus [699 SE](#)), mis jõustus 09.01.2026 (RT II, 30.12.2025, 1).

Kõnealuse eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle meretöö konventsiooni koodeksi muudatus, mis puudutab toidu- ja joogiveevarude kontrollimist laevadel. Selleks muudetakse eelnõuga tervise ja tööministri 23. juuli 2014. a määruse nr 49 „Laevapere liikme toidunormid ja toitlustamise kord“ (edaspidi *määrus*) § 3 lõiget 6, mille kohaselt peavad kapten või tema nimetatud ohvitser ja toitlustamise eest vastutav töötaja või laevakokk koostama kindlaksmääratud ajavahemike järel ülevaate laeva logiraamatus toidu- ja joogiveevarude suuruse, toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta ning toitlustusruumide, kambüüsi ja muu varustuse seisukorra kohta.

Teiseks on teinud Sotsiaalministeerium ettepaneku tõsta meretöö seaduse (MTöös) praegu veel kehtiv § 28 lõige 3 (RT I, 02.01.2025, 27) määrusesse. MTöös § 28 lõige 3 reguleerib olukorda, kus merereisi ajal erandlike asjaolude tõttu tekib toidu- või joogiveevarude ebapiisavus. MTöös näeb sel juhul ette, et kapten võib toidunormi vähendada, kuid mitte alla elutegevuseks vajaliku minimaalse toitainevajaduse. Eelnõuga täiendatakse määruse § 4 uue lõikega 1¹, mis vastab MTöös § 28 lõike 3 esimeses lauses sätestatule.

Kuna alates 2023. aasta 1. juulist kuulub töösuhete, sealhulgas ka meretöö valdkonda puudutavate küsimuste korraldamine ja vastavate õigusaktide eelnõude koostamine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) valitsemisalasse, siis on majandus- ja tööstusminister pädev muutma eelnõuga kõnealust määrust.

Määrus kehtestatakse meretöö seaduse § 28 lõike 2 alusel.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi töösuhete ja töökeskkonna osakonna nõunikud Kaia Läänemets-Ester (teenistusest lahkunud) ja Stella Vogt (e-post stella.vogt@mkm.ee, tel 5886 4172) ning töövaldkonna andmete nõunik Ingel Kadarik (e-post ingel.kadarik@mkm.ee, tel 5451 0226).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilise ekspertiisi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna nõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja toimetab keeleliselt Justitsi- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (e-post inge.mehide@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste Eesti õigusesse ülevõtmiseks muudetakse peale kõnealuse eelnõuga muudetava määruse ka meretöö seadust ja Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määrust nr 112 „Nõuded laevapere liikme laeval majutamise tingimustele“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga punktiga 1 muudetakse määruse § 3 lõiget 6. Nimetatud sätte kohaselt koostavad kapten või tema nimetatud ohvitser ja toitlustamise eest vastutav töötaja või laevakokk kindlaksmääratud ajavahemike järel ülevaate laeva logiraamatus toidu- ja joogiveevarude suuruse, toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta ning toitlustusruumide, kambüüsi ja muu varustuse seisukorra kohta.

Võrreldes praegu kehtiva määruse § 3 lõike 6 sõnastusega tehakse mitu vajalikku muudatust. Praegu kehtiva korra järgi tuleb ülevaade koostada toidu ja joogiveevarude ning toitlustusruumide, kambüüsi ja muu varustuse kohta. Nüüd täiendatakse kõnealust sätet nii, et ülevaade tuleb teha toidu- ja joogiveevarude suuruse, toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta. Samuti täpsustatakse, et toitlustusruumide, kambüüsi ja muu varustuse ülevaade puudutab nende seisukorda. Peale selle, kuna kehtiva sätte sõnastusest ei selgu üheselt, kus tuleb eelnimetatu kohta ülevaade koostada, täiendatakse sätet selguse huvides ning nähakse ette, et ülevaade tuleb koostada laeva logiraamatus. Muu puhul jääb säte samaks.

Muudatus on tingitud meretöö konventsiooni 2022. a muudatusest, millega asendatakse konventsiooni standardi A3.2 lõike 7 punkt a uue sõnastusega. Sätte uue sõnastuse kohaselt peab pädev asutus nõudma, et kapten teeks või et kapteni volitusel viidaks laeval sageli läbi dokumenteeritud kontrollimisi, et vaadata üle toidu- ja joogiveevarud vastavalt nende kogusele, toiteväärtusele, kvaliteedile ja mitmekesisusele.

Meretöö konventsiooni 2022. a muudatuste ja Eesti õiguse võrdlustabel on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa).

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määruse § 4 lõikega 1¹, milles sätestatakse, et merereisi ajal erandlike asjaolude tõttu tekkinud toidu- või joogiveevarude ebapiisavuse korral võib kapten toidunormi vähendada, kuid mitte alla elutegevuseks vajaliku minimaalse toitainevajaduse. See säte ei ole sisult uus Eesti meretööõiguses, vaid on MTöös-i § 28 varem kehtinud lõike 3 esimene lause, mis tunnistati kehtetuks meretöö seaduse muutmise seadusega [700 SE](#). Kuivõrd tegemist on sedavõrd üksikasjaliku sättega, kuulub see pigem määrusesse kui seadusesse. MTöös § 28 lõike 3 kehtetuks tunnistamise eesmärk ei olnud regulatsiooni sisuliselt muuta, vaid viia oma sisult niivõrd detailne säte seadusest määrusesse, sest see ei pea olema kehtestatud seaduse tasandil. HÕNTE § 2 lõike 3 kohaselt seaduseelnõusse ei kavandata regulatsiooni, mis on lubatud ja otstarbekas sätestada rakendusaktis.

Elutegevuseks vajalik minimaalne toitainevajadus on kriisi- või hädaolukorra puhuks vajalik toiduenergia- ja toitainevajadus, mis tagab vastavas koguses toiduainete lühiajalisel tarbimisel (kuni 14 päeva) keskmise inimese minimaalse toitainete, vitamiinide ja mineraaltoitainete vajaduse ilma tervisehäireid põhjustamata. Päevane toiduenergia peab katma: 1) organismi

põhiainevahetuse energiakulu; 2) toidu seedimise ja omastamise energiakulu; 3) kehalise aktiivsuse energiakulu. Laevapere liikme keskmine toiduenergiavajadus ööpäevas sõltuvalt soost, vanusest ja tehtavast tööst mahub vahemikku 2000–3500 kcal. Lühiajalise ajavahemiku kestel on aktsepteeritav, kui kindlustatakse kuni 20% keskmisest toiduenergiavajadusest väiksem toiduenergia saamine, s.o meestele keskmiselt 2000 kcal ja naistele keskmiselt 1800 kcal. Organismi põhiainevahetuse energiakulu on hinnatav vanust, sugu ja kehaehitust arvestava Harris-Benedicti valemiga:

- mehed $66,5 + (13,75 \times \text{kaal kg}) + (5,003 \times \text{pikkus cm}) - (6,775 \times \text{vanus aastates}) = \text{kcal/ööpäevas}$;
- naised $655,1 + (9,563 \times \text{kaal kg}) + (1,850 \times \text{pikkus cm}) - (4,676 \times \text{vanus aastates}) = \text{kcal/ööpäevas}$.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kehtiva määruse alusel peab Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud kaubandusliku meresõidu ja kaubandusliku kalapüügi tegeleva vähemalt 12 meetri pikkuse laeva ja vähemalt 24 meetri pikkuse kalalaeva kapten või ohvitser ja toitlustamise eest vastutav töötaja või laevakokk koostama kindlaksmääratud ajavahemike järel ülevaate toidu ja joogiveevarude kohta. Eelnõuga täpsustatakse muuhulgas, et need ülevaated peavad edaspidi hakkama sisaldama ka hinnanguid toidu- ja joogiveevarude suuruse, toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta.

Muudatuse rakendamisega kaasneb sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju. Eelnõu mõju olulisuse tuvastamiseks hinnatakse sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Muudatused ei mõjuta haridust, kultuuri ja sporti, majandust, infotehnoloogiat ja infoühiskonda, keskkonda, riigivalitsemist, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldust, riigikaitset ja välissuhteid, siseturvalisust ega regionaalarengut, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Mõjutatud sihtrühm: Eesti laevakinnistusraamatusse või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud vähemalt 12 meetri pikkuste kaubandusliku meresõiduga ja vähemalt 24 meetri pikkuste kaubandusliku kalapüügi tegelevate laevade laevapere liikmed

Mõju ulatus, mõjutatud sihtrühma suurus ja mõju sagedus

Transpordiameti andmetel on 16.10.2024 seisuga Eesti laevakinnistusraamatu või laevapereta prahitud laevade registrisse kantud 190 laeva, millel töötab kokku 628 laevapere liiget ehk keskmiselt 3,3 liiget laeva kohta. Neist 110 tegelevad kaubandusliku meresõiduga (sh alla 12 meetri pikkused laevad) ning 24 on vähemalt 24 meetri pikkused kalalaevad. Seega puudutab muudatus kokku kuni 134 laeva. Kaubandusliku meresõiduga tegelevate laevapere liikmete täpne arv ei ole teada. Eeldusel, et igal laeval töötab keskmiselt 3,3 laevapere liiget, töötab sihtrühma kuuluvatel laevadel hinnanguliselt kuni 442 laevapere liiget. Statistikaameti

andmetel¹ töötas 2023. aastal kalapüügi ja vesiviljeluse tegevusalal 900 inimest ning veetranspordi tegevusalal 2900 inimest, asjaomases valdkonnas seega kokku 3800 inimest. Muudatusest mõjutatud sihtrühm moodustab 12% kõikidest veetranspordi, kalapüügi ja vesiviljeluse valdkonna töötajatest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega. Eelnõuga kavandatud muudatus, mille kohaselt peavad toiduvarude ülevaated sisaldama ka hinnanguid toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta, mõjutab positiivselt laevapere liikmete tervist, kuna varutud toidu täpsem ülevaade aitab tagada meresõidu ajal suurema toiteväärtusega ja kvaliteetsema toidu.

Kehtiva määruse järgi tuleb juba praegu koostada kindlaksmääratud ajavahemike järel ülevaade toidust ning lisaks sätestavad kehtiva määruse §-d 4–6 nõuded toidu toiteväärtusele, kvaliteedile ja mitmekesisusele, seega võib eeldada, et ka toiduvarude planeerimisel ja ülevaadete koostamisel pööratakse neile aspektidele juba praegu tähelepanu. Seetõttu võib eeldada, et praktikas ei kaasne muudatusega olulist muutust toidu kvaliteedis, järelikult on muudatuse mõju ulatus ja mõju sagedus väike.

Ebasoovitavate mõjude risk

Muudatuse järel suureneb kapteni või ohvitseri ning toitlustuse eest vastutava töötaja või laevakoka töökoormus, sest toiduvarudest tuleb esitada detailsem ülevaade. Kehtiva määruse kohaselt on juba praegu nõutud toidu ja joogiveevarude regulaarne ülevaade ning lisaks on kehtiva määruse §-des 4–6 sätestatud nõuded toidu toiteväärtuse, kvaliteedi ja mitmekesisuse kohta. Seetõttu võib eeldada, et ülevaadete koostamisel pööratakse juba praegu tähelepanu varutud toidu toiteväärtusele, mitmekesisusele ja kvaliteedile. Muudatus nõuab vaid hinnangute kirjalikku fikseerimist, mistõttu ei kaasne muudatusega olulisel määral lisakohustusi.

Järeldus mõju olulisuse kohta

Eelnõuga kavandatud muudatus mõjutab sihtrühma positiivselt, kuna aitab vähemalt 12 meetri pikkuste kaubandusliku meresõiduga ja vähemalt 24 meetri pikkuste kaubandusliku kalapüügiga tegelevate laevade laevapere liikmetele tagada kvaliteetsema toidu meresõidu ajal. Mõjutatud sihtrühm moodustab 12% kõikidest veetranspordi, kalapüügi ja vesiviljeluse tegevusala töötajatest, seega on mõjutatud sihtrühm keskmise suurusega. Ka praegu kehtiva regulatsiooni järgi tuleb toidu ja joogiveevarudest kindlaksmääratud ajavahemike järel ülevaade koostada ning toidu toiteväärtusele, kvaliteedile ja mitmekesisusele on seatud nõuded, seega on praktikas muudatusega kaasneva mõju ulatus ja selle avaldumise sagedus väike. Ebasoovitavate mõjude risk on samuti väike.

5. Riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud seoses määruse rakendamisega

Määruse rakendamisega ei kaasne riigile ja kohalikele omavalitsusele tegevusi ega eeldatavaid kulusid ja tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

¹ Tabel TT0200: hõivatud ja palgatöötajad tegevusala järgi.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon.

Eelnõu edastatakse koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Välisministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Meremeeste Sõltumatule Ametiühingule, Eesti Laevaomanike Liidule ja Eesti Laevajuhtide Liidule.